ԱՐԵՎԱԳԵՐ

ՈՒՄՈՒՐԸ ՏԻՆԻՑԷ

ՎԷ ԻԼՄԻՑԷ ՎԷ ՓՕԼԻԹԻԳԻՑԷՑԷ ՏԱՒՐ ԳԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

Աւեստաբեր հէր սալը կէւնիւ ճէշը օլուճուը։ Սէնէլիյի փէշին 1 ½ վէ ալթը այլրը ¾ մէճիտիյէ, վէ պէհէր նուսխէսի 40 փարայա տրը։ Ապօնէ եազըլմագ իչիւն մէքթուպ վէ ազչէ Իսթանպօլտա Ամէրիզան խանընտա Մր. Տուայթ իսմինէ, վէ միւէլլիֆէ բաճի Թահրիրաթ Մր. Կրիհ իսմինէ կէօնտէրիլմէլի տիր։

ԻՍԹԱՆՊՕԼ. ՄԱՅԻՍ 15. 1877. Ն°. 20

ԳԻԼՏ Ի.

ՄԷՎԱՏՏԸ ՄԻԻՆՏԷՐԻՃԷ

Ամէրիգատա ինթիպանը բուհանի։ — Պիր ատէմ նէ եօլ իլէ սահին Քրիսթիյան օլապիլիր։ — Բէնզէհէմ։ — Իլան։ — Զէբիրկէ զըրզընը։ — Եօզպատման պիր մէքթուպ։ — Սունկուրլուման պիր մէքթուպ։ — Մր. Դաֆֆինկին մէզաբը։ — Մարաշտան պիր մէքթուպ։ — Փօլիթիգա հավատիսի։ — Մալիյէ վէ Թիճարիյէ։

ԱՄԷՐԻԳԱՏԱ ԻՆԹԻՊԱՀԸ ԲՈՒՀԱՆԻ

ՄԻՍԹԸՐ Մուսինին տէօրթ այատան պէրու Պօսթօն շէհրինատէ վաղ վէրմէքտէ օլսուղու Աւեստաբերի օդուրանլարա մալիւմ ատիր։ Շէհրի մէղզուրուն վարլըէրինատէն պիրի պու իշ հագդընտա պէր վէճհը տթի միւթալէատէր։

1. Աշիքտար տը որ պու իշ Աստուծոյ էշ է։ Ալլահըն վասիթա իթթիսալ էթմիշ օլսուղու պու գարընտաշլար (Մր. Մուսի վէ Մր. Սանքի) պէօյիւք մէարէսէլէրատէ թալիմ ու թէրպիյէ օրնուշ ատէմլէր օրմանլըգտան մատա քէնտիլէրինի պէօյիւք կէօսթէրմէք էֆքարընտա տասի տէյիլ տիրլէր, անճագ իսմանը քամիլ իլէ Քրիստոսուն դուվվէթինէ վէ Բուհ իւլ գուտսուն թէէսիրինէ թէվէքքիւլ էթմիշլէր տիր։ Վաղ վէ իլահի թարիգի իլէ պէյան էյլէտիրլէրի քէլամը իլահիյէ տասի իթթիգատը թամնլարը վար։ Պունլարըն վաղլարը «ինսան հիքմէթինին իգնա էտիճի սէօզլէրի իլէ տէյիլ անճագ Բուհուն վէ գուտրէթին պուրհանը իլէ» տիր (Ա. Կորնթ. Բ. 4)։ Իլք իրի եախօտ իւչ հաֆիթալարատա էհալի մէրագատան նաշի մէրգումանըն վաղլարընը տինլէմէյէ կէլսի տէնիլէպիլիր ինէ տէ, իւչ այ զարքընտա հէր սընըք էհալիտէն պինլէրճէ քիմսէլէրին եաղմուր եաղարղը կիունլէրատէ պիրլէ հէր կէճէ մէգքիւր մէճլիսլէրէ տէվամ էթմէսի մէրագատան նէշէթ էթմիշ պիր շէյ տիր տէյիւ տէնիլէմէզ։ Սօն իրի հաֆիթալարատա ինթիպահ ֆէվգ էլ ատէ սուրէթատէ գուվվէթ վէ ճէատմէթ քէսպ էթտի։ Սօն վէրշէմպէ կէճէսի մէճլիսին խոմիսիասընտա Մր. Մուսի, «Պու հաֆիթա էօմրիմիւն էն էյի հաֆիթասը տը։ Պու անէատէկին Բապպ իչիւն հէր նէրէտէ չալըշտըմ իսէ, նէ պունատան զէյատէ սէմէրէ կէօրտիւմ, նէ տասի Ալլահըն խէլատ էտիճի գուվվէթինին տլամէթինի պունատան տատա աշիքտար սուրէթատէ միւշահէտէ էյլէտիմ» ատտի։

2. Պու ինթիպահ էէ-ԷԷԷԷԷԷ պէօյէ-+ ԷԷԷԷԷ օլսա։ Կէրէք նէֆսի շէհրատէ վէ կէրէք ճիվարլարընտա պուլունան քիլիսէլէր Ալլահըն լինայէթինին թէէսիրինի հիսա էյլէտիլէր։ Զայ օլանլարա եէթիշիպ ծնլարը գուրթարմադ իչիւն Մր. Մուսի իլէ պիր իթթիֆադ չալըշան քիլիսէ աղասը Ալլահատան ադիմ գուվվէթէ նտիլ օլտուլար, պադի գալան ատա իսէ ծնլարընը զայրէթի հէրարէթինատէն ալէվէնտիլէր։ Իմտի պու ինթիպահատա քիլիսէլէրիմիզէ եէնի աղա զամիր օլունտու, էսքի աղասը տախի եէնի գուվվէթի պուլտու։

3. Քրիստոսուն զէմանընտա օլսուղու կիպի շիմտի տախի կէօմրիւքճիլէր, ֆահիշէլէր վէ պէքրիլէր պու ինթիպահ վասիթասը իլէ մէլէքիւթ Ուլլահա ճէզղ ու տավէթ օլունտուլար։ Մր. Մուսի քէնտինէ տէյիլ, անճագ Ալլահա միւթէվէքքիլ տիր, Ալլահ տախի պու անէտէկին ինճիլ վազընը տինլէմէյի քէնտիլէրինէ վազիֆէ տայմըշ օրմայան վաֆիր քիմսէլէրի օնուն մարիֆէթի իլէ թէվզէ վէ խանա կէթիրմէքլէ պու գուլունուն թէշէպպիւս էթտիյի իշի միւպարէքլէմէքտէ տիր։

4. Իրի հաֆիթա էվվէլ Մր. Մուսի տուա վասիթասը իլէ զէյատէ գուվվէթ քէսպ էտիլմէսինին իգթիզասընը հիսա էթմէքլէ, չօպանլար վէ գարնտաշլար իլէ պիլ իսթիշարէ, շէհրին մուխթէլիֆ մահալլէրինատէ տուա մէճլիսլէրի թէշքիլ էյլէտի։ Թիւճճար վէ սէնատթքիարլար հէր կիւն էօյլէն վազթընտա տուա էթմէք իչիւն այրը այրը մահալլէրատէ թէճէմմիւ էտէրլէր, վէ պու վէճհլէ չօգ քիսմէլէր Ալլահա տէօնմէքատէ տիրլէր։ Պէքրիլէր, կէնճլէր, գատընլար վէ չօճուգլար իչիւն տախի այրը այրը տուա մէճլիսլէրի օլայօր։

5. Իշպու ինթիպահ էսնասընտա Քրիթապը շէրիֆին աղիմ թէէսիրի կէօրիւլիւյօր։ Մր. Մուսինին նէյէթի պէլաղաթէ վաղ էթմէք տէյիլ, անճագ Ալլահըն քէլամը իլէ ատէմլէրի ույանտըրմագ տը։ Պու միւպարէք քէլամըն հէր իրի աղըզը դըլըճատան քէսքին իսկի պու ինթիպահատա միւշահէտէ օլունտու։

6. Քրիսթիյանլար քէնտիլէրինի Բապպա վադի էթմէնին էլղէմիյէթինի եէնիտէն կէօրմէքատէ տիրլէր։ Մուգատտէմա Ալլահա խըզմէթ էտէյօրուզ դէյաս էտէնլէրատէն չօգ-լարը շիմտի իլք տէֆա օլարագ ԲԷՆ ԷՆ ԲՈՒՀԱՆ արատընտա օլան ֆարդա վադըֆ օլուպ «թէնե իթիմատ» էթմէմէյէ պաշլատըլար։ Հէր վադըֆտան զէյատէ շիմտի Քրիստոս պունլար իչիւն «հէր շէյատէ հէր շէյ» տիր։ Պու այ Պօսթօնատա վէ ճիվար շէհրլէրատէ Մր. Մուսինին, չալըշմըշ օլտուղու սահր շէհրլէրատէ միւշահէտէ օլունան վազտալարատան պէօյիւք վազտալար միւշահէտէ էտէճէյիմիզի Բուհ իւլ գուտսա թէվէքքիւլէն մէմուլ էտէրիզ։ Մր. Մուսի Ալլահըն էլինատէ պիր ալէթ օլտուղու իչիւն պիզ ծնուն շախսընա բիայէթ էտէր խէք տէ, ճէմի իզզէթ ու իքրամը եալընըզ Ալլահըն խէլատ էտիճի ինայէթինէ վէրիրիզ։

ՊԻՐ ԱՏԷՄ ՆԷ՞ ԵՕԼ ԻԼԷ ՍԱՀԻՀ ՔՐԻՍԹԻՅԱՆ ՕԼԱՊԻԼԻՐ

4.

Պունատան էվվէլքի իւչ պէնտիմիզտէ Քիթապը շէրիֆատէն կէօսթէրիլտի քի պիր ատէմ սալթ Քրիսթիյան միլլէթատէ վէ Քրիսթիյան ատթալարատան ծօղմուշ օրմասը իլէ, եախօտ քիլիսէի Մէսիհիյէնին այինլէրինի իճրա էյլէմէսի, եա տախի Քիթապը շէրիֆին թալիմատընը եալընըզ էօրէնմէսի իլէ սահիհ Քրիսթիյան օլտուղ։ Էօյլէ իսէ պիր ատէմ նէ՞ եօլ իլէ սահիհ Քրիսթիյան օլապիլիր։ Պու սիւալէ ատթիտէքի սուրէթատէ ճէվապ վէրիրիզ։

1։ Պէր ադամ սահիհ Քրիսթիյան օլմէք իչիւն Քրիսդոսուն Ինճիլինդէ Ալլահ Ըսրա-ֆընդան էմր ու ԸՆԷՆԼԻՆ օլտանան շէյլէրին եէՖ-ֆէսինէ պինինէֆս գատու-Լ վէ էՄրա ԷՆԴԷՆ դէր։

Ինճիլին պաշլըճա իչի միլլէթլէր վէ դավմլար իլէ տէյիլ, անճագ ֆէրալէր իլէ տիր։ Ինճիլ չօգ տէֆա միլլէթլէր հագդընտա սէօյլէր, վէ օնլարըն քէօթիւ իշլէրինի թագպիհ էտիպ հիւքմի ազապլէրինի պէյան էտէր իսէ տէ, թարդը մախսուս իլէ էֆքարատա, եանի հէր պիր շախսա խիթապէն սէօյլէր։ Հէր պիր ատէմին կիւնահքատ վէ զայ օրմուշ իսկիյինի պէյան իլէ պէրապէր, հէր ատէմին խէլատ օրմասը իչիւն Ալլահ թարաֆընտան վատ օլունան վասիթալարը տախի կէօսթէրիր։ Պիւթիւն պիր միլլէթին նէ վէճհլէ խէլատ օլապիլիր իսկի հագդընտա նատիրէն սէօյլէր, ամմա հէր պիր ֆէրտին խէլատը թարիգինի հէման հէր ատիֆէսինատէ կէօսթէրիր։ Ինճիլ միճիպինճէ պիր միլլէթին եէքատէն խէլատ օրմասը օվ միլլէթին հէր պիր ֆէրտինին պիրէր պիրէր խէլատ օրմասը իլէ միւմքիւն օլապիլիր։ Շու տախի տիդգաթա չայան տը որ, էֆքատ իչիւն ատան զէյատէ շիմտի Քրիսդոս պունլար իչիւն «հէր շէյատէ հէր շէյ» տիր։ Պու այ Պօսթօնատա վէ ճիվար շէհրլէրատէ Մր. Մուսինին, չալըշմըշ օլտուղու սահր շէհրլէրատէ միւշահէտէ օլունան վազտալարատան պէօյիւք վազտալար միւշահէտէ էտէճէյիմիզի Բուհ իւլ գուտսա թէվէքքիւլէն մէմուլ էտէրիզ։ Մր. Մուսի Ալլահըն էլինատէ պիր ալէթ օլտուղու իչիւն պիզ ծնուն շախսընա բիայէթ էտէր խէք տէ, ճէմի իզզէթ ու իքրամը եալընըզ Ալլահըն խէլատ էտիճի ինայէթինէ վէրիրիզ։

Ալլահ թարաֆընտան պէյան օլունան խէլատ վասիթալարընը պիր միլլէթ թօփատան իսթիմալ էտէմէզ։ Օվ վասիթալարը հէր ատէմ քէնտիսի իչիւն իսթիմալ էթմէլի տիր։ Մէսէլա, պիր միլլէթին թէվզէյէ կէլմէսի անճագ միլլէթին հէր պիր շախսընըն այրը այրը թէվզէ էթմիշ օլմասը իլէ միւմքիւն օլապիլիր։ Քէզալիք պիր միլլէթի պաշգա սուրէթատէ տէյիլ, անճագ միլլէթի թէրքիպ էտէն հէր պիր շախսըն Քրիսդոսա իման էթմէսի իլէ միւմքին պիր միլլէթ օլապիլիր։

Իշպու իֆատէտէն աշիքտար տը որ, պիր ատէմ Ալլահ թարաֆընտան կէօսթէրիլմիշ օլան խէլատ վասիթալարընը պիզզաթ գապուլ վէ իսթիմալ էթմէսիյի թագտիրատէ սահիհ Քրիսթիյան օլապիլիր։ Մէզզուր վասիթալարը սէն պիզզաթ գապուլ վէ իսթիմալ էթմէսիյին հալատէ, ապա վէ էճատատընըն ծնլարը խալիսատէ գապուլ վէ իսթիմալ էթմիշ օրմասընըն սանա նէ՞ խայրը օլապիլիր։ Սէն թէվզէ վէ իման էթմէզսէն, ատթալարընըն թէվզէէքտար վէ միւմին օրմասընատան նէ՞ ֆայտէ կէօրէպիլիրսին։ Փէյղամպէրլէրին ամնատարընը ծնլարընն զիւրիյէթի օլան իւլէմա վէ ֆէրիսէլէրի խէլատ էթմէյէ քիֆֆի օրմասը։

Պիր միլլէթին տինի Մէսիհիյի ումումէն գապուլ վէ իգրար էթմէքատէ օրմասը օվ միլլէթին էրքէք վէ նիսատ վէ չօճուգ ճիւմլէ ֆէրալէրինի նամալ խէլատ էտէպիլիր։ Ալլահատան հէր պիր շախս իւզերինէ գօնուլմուշ օրման վազիֆէլէրի պիր միլլէթ թօփատան իճրա էտէպիլիրմի։ Հիչ պիր վագրթ։ Ալլահատան էվլատա ֆարդ էտիլմիշ օրան պօրճըրը պապալար իճրա էտէմէզլէր։ Ճէնապը Հագդըն ճէմատաթատան թալէպ էյլէտիյի ֆէրաիզի տախի ճէմատաթըն բուէսատի բուհանիյէսի իճրա էտէմէզ։ Խաթթա օրան տատմ իլաճը պինինէֆս քէնտիսի իչմէլի։ միլլէթ օնուն եէրինէ իչէմէզ։ Քէզալիք ճահիլ օրան քիմէնինէ թահսիլի իլմ էթմէյէ պիզզաթ չալըշմալը։ Լոճատը եախօտ ադրապասընատան պիրինին մալիւմաթը օնատ ֆայտէ էթմէզ։ Պունուն կիպի տախի խէլատ օրմագ իսթէյէն քիմէնինէ Ալլահըն թէնպիհ էթմիշ օրուղու շէյլէրի քէնտիսի իճրա էթմէլի, զիրատ նէ էճատատը, նէ միլլէթի, նէ տախի բահիպլէր թէնպիհաթը մէզզուրէյի օնուն եէրինէ իճրա էթմիշ օրապիլիրլէր։

Յիսուսան Ինճիլի վաղ էթմէսինին ուսուլու հէվիմիզին տիգդաթը մախսուսսէսինէ չայան տըր։ Յիսուս Եէհուտիլէրե վաղ էթմէյե կէլսի իսէ տէ, պաշլըճա Եէհուտի միլլէթինէ վաղ էտէյօր մադամընտա վաղ էթմէյիզ, անճադ միլլէթին էրքէք վէ նիսա վէ սուլեանընտան հէր պիր ֆէրատ խիթապէն վաղ էթտի։ Ֆիլան չէյի միլլէթ իճրա էթմէլի տիր տէմէտի, անճադ օլ չէյլէրի միլլէթին հէր պիր ֆէրատ իճրա էթմէլի տիր տէյիս պույուրտու։ Եէհուտի ըուէասընտան Նիկոդեմոս Քրիստոսուն թալիմինի տինլէմէյե կէլսիյինտէ, Քրիստոս օնա Եէհուտի միլլէթի եալսոտ միլլէթին ըէիսլէրի եէնիտէն տօղմալը տըրլար տէմէտի, անճադ մէլէքիւթ իւս սէմավաթա կիրմէք խաթէյէն հէր տատէմ պէննէֆս էնդէնէ եէնիտէն տօղմալը տըր տէտի։ Սամարիալը դարը Քրիստոսա, Եէհուտիլէր իլէ Սամարիալըլար պէյնինտէ թահթը միճատէլէտէ պուլունան մահալը իպատէթ մէսէլէսինտէն էօթիւրիսիւալ էթտի խէ, Քրիստոս միլլէթէյն պէյնինտէ ճարի օլան օլ մարաղայը պիհուտէ պիր մէսէլէ կիսի պէր թարաֆ էտիպ, դարընին տիգդաթընը բուհ վէ հադիդաթ իլէ օլան իսպատէթէ ճէլպ էթտի։

Պալատէ մէդքիւր իֆատէմիզտէն շու աննաշըլըր քի, պիզ ապա վէ էճտատըմըզա իզզէթ վէ բիայէթ էտէր խէք տէ, խէլասըմըզ խուսուսունտա օնլարընը տինտար վէ էհլի թադվա օլմասընա կիւվէնմէյիպ անճադ պիզէ ֆարզ օլանը իճրա էթմէյե պադմալըյըզ։ Միլլէթիմիզի սէվիպ օնուն թէրադդիսինէ սայ էթմէյիյիզ, լաքին պիզզաթ իճրա էտէճէք ֆէրատի մախսուսէսիզ վար օլտուղունու, վէ ֆէրատիզի մէզպուրէնին իճրասընը իհմալ էթմէյիմիզ հալտէ սահիհ Քրիստիյան օլմայաճաղըմըզը տախի ֆէրատուշ էթմէյէլիմ։ Բուէսսալ ըուհանիյէմիզ, մուալիմէրիմիզ, վալիտէյն վէ ադրասամըզը քէնտի վազիֆէլէրինի նէ վէճէյլէ իճրա էթմիքլէրինէ տիդդաթ էթմէյիմիզ սըրատա ասլա ունութմայալըմ քի, օնլարընը նէ ֆազիլէթ նէ տախի թադսիրաթընը ահվալը ուխրէվիյէմիզ թէէսիրի օլապիլիր։ Հադդ թէալա պիզտէն հէր պիրինէ խիթապ էտէր օլտուղունու, հադիդաթէն էվլատ Ուլլահ օլմադ իչին տախի իչիմիզտէն հէր քէս Ալլահըն թէնպիհ էյլէմէյի շէյլէրի պինէֆս իճրա էթմէյե պօրճլու խայրինի խաթըրատան չըգարմայալըմ։

ԲԷԹԼԷՀԷՄ

Բէթլէհէմ էքմէք էվի մանասընա օլուպ ֆալէսթինտէ վադի մէշհուր պիր շէհր իսմի իսի։ Դաւիթ վէ Քրիստոս ապա շէհրատէ տօղատըլար։ Բէթլէհէմ Յուդա սըղթընա միւթէալլիք իսի։ Պու շէհր Երուսաղէմտէն ճէնուպի զարպա տօղրու ալթը միլ մէսաֆէտէ վադի իսի, վէ իհթիմալ տըր քի էթրաֆընա օլան ապաղինին միւնալիթլիյի սէպէպիյլէ շէհրե Բէթլէհէմ իսմի վերիլմիշ իսի։ Բէթլէհէմին էսքի վաղըթլարտա Եփրաթ, եանի մահսուլատ չաղրըլմասը տախի երինէ միւնալիթլիյի սէպէպինտէն օլմայալը տըր։ (Թէքվ. ԽԸ. 7, Միք. Ե. 2)։ Շէհր պիր եօդուշ իւսթիւնտէ օլարադ ղայէթ կիւզել մէվգիի վար իսի, տէնիզին սահիհնատան տախի երիմի եէտի պին այադ երիւքսէք օլտուղունտան նաղարէթի հէր թարաֆտան կիւզել իսի։ Էթրաֆընտա օլան սէթ սէթ թէփէլէրտէ պաղլար, ինճիրլիքլէր վէ պատէմլիքլէր վար իսի, ճիվարընտաքի տերէլէրտէ իսէ պօղ պուղտայ հուսուլ կէլիր իսի։ Բարամամ պու շէհրէ խիթիհքեամ վերմի իսէ տէ (Բ Թարիխ. ԺԱ. 6), Յուդա սըղթընին սահիր շէհրլէրինէ նաղարէն պու շէհր օլ դատար միւթէնա տէյիլ իսի (Միք. Ե. 1), Յեսու իլէ Նէեմինին քիթապլարընտա իսէ Բէթլէհէմ Յուդանընն շէհրլէրի սըրասընտա գիրը օլունմամըշ տըր։ Բէթլէհէմ իսմի Բոոս վէ Հռութի նաման խօշ խիմլէրի խաթըրա կէթիրիր, վէ Դաւիթին տօղատուղու շէհր օլտուղունտան չայանը շէօհրէթի իսի իսէ տէ (Ա. Փատ. ԺԷ. 12, 15, Ի. 6, Բ Փատ. ԻԳ. 14—17), օնուն էն պէօյիւք չան ու շէրէֆի խէլասքեարըմըզընն տօղմուշ օլտուղու մահալ օլմասընտա տըր։ Հիւքէմայա գլաղուզ օլան եըլարդ պու միւպարէք մահալ իւզէրինտէ տուրատու, օրատա շարդատան կէլէն հիւքէմա մէլիքլէր Մէլքինէ սէճատէ գըլարլար, օրատա Դաւիթ սիրիւսիւնիւ կիւտէրէք Ալլահ թէսպիհ օգուրատու, վէ խէլասքէարընը մէվլուտու կէճէսինտէ ճիւնուտը սէմավիյէնին պիր ճիւմհուրունուն թէրէննիւմ սէտալարը եէնէ օրատա իչիտիլան (Ղուկ. Բ. 7)։

Շիմտի Բէթլէհէմին իւչ պին դատար Քրիստիյան սէքէնէսի վար։ Բիվայէթէ նաղարէն Ռաքէլին թիւրպէսի օրատան եարըմ միլ դատար ուզադ տըր (Թէքվ. ԼԵ. 16—20) վէ իքի միլ դատար ճէնուպի չարդա տօղրու Սողոմոնուն հավուզլարը իսմինատէ ճէսիմ սու խաղինէլէրի վար։

Ի Լ Ա Ն

Ան ասըլ Գօզան տաղընընն կիւրիւմզէ գարիյէսինտէն օլուպ չիմտի երիմի տէօրթ եախօտ երիմի պէշ չաղընտա պուլունան Գատաբէօրանեան Կիրիակի (Կիրէյի) նամընտա պիր կէնճ Բում պունտան պէշ եախօտ ալթը սէնէ մուդատտէմ իսկէք պէօճէյի թօխտումու սաթմադ իչին գարիյէսինտէն տիշարը չըգմըշ օլարադ, Զինճիտէրէ, Ամասիա, Էնկիւրիւ վէ Սֆիօն Գարահիսարը թարաֆլարընա վասլ օլտուղու գարիյէսինտէն չըգարգատան պիր գաչ մահ սօնկրա կէօնտէրմէյէ օլտուղու պիր մէքթուպտան անաշըլմըշ իսէ տէ, օնատան սօնկրա պու անէ գատար մէրգումատան հիչ պիր խաղէր ալընմամըշ տըր, վէ Սֆիօն Գարահիսարը թարաֆլարընա իսիշ տէյիւ սէօյլէնէյօր իսէ տէ, մահալի վէ ահվալը սաիրէսի հադդընտա մէվուճ խաղէրիմիզ օլմասընընան Աբեսաբերի օգուրյան տօսթլարընն մէրգումի կիրէյի հադդընտա մալիումաթլարը վար իսէ, Աբեսաբեր վասիթասը իլէ իլան վէ պէյան էյլէմէլերի խասսէթէն ըրհա օլունուր։

Հ. ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՏԱՂԻՍԹԱՆԼԸԵԱՆ

Կիւրիւմզէ, վեսր. 12/24, 1877

ԶԷՔԻՐԿԷ ԳԸՐՂԸՆԸ

Սէնէի միւպարէքէմիզտէ էքին պօլ, վէ պաղ վէ պաղչէլերին հասըլթը չօղ օլուր իւմիտի իլէ հէր քէս սէվինմէքտէ իքէն, չէքիրկէնին իֆրաթ տէրէճէտէ զուհուրու օլ սէվինճին թէէսսիֆէ թահվիլինի միւճիպ օլտու։ Դայմադամ պէյ վէ մէճլիս ազասը էֆէնտիլէրինին տիրայէթի թէտաուլրի իլէ քեաֆիֆէի էհնաֆ թէչվիզ օլունուպ, իքի հաֆթատան պէրու չէքիրկէյի թէլէֆ էթմէյե պաշլամըշ տըր, չէօյլէ քի էհալինին պիր մահալե թէճէմմիւ էթմէսի իչուն հէր սապահ պիր թարաֆտան մուխթարլար վէ տիկէր թարաֆտան տաքիրի միլլէթին թրամիթա վէ տիւտիւք չալանլարը սօգագլարը տօլաշարադ էհալիյի դամէթլէնտիրիրլէր։ Էհալի իսէ տիւշմէն աղզընտան մալլէրինի գուրթարմադ իչուն չէքիրկէ իւզէրինէ եիւրիյիւպ պիր չօղ գըրղըն էթմէքտէ տիրլէր։

Իխթիյար խաթունլար վէ չօլուգ չօճուգլար պիլէ չէքիրկէ թէլէֆինէ կիտէյօրլար։ Հիւքիւմէթ թարաֆընտան կէօսթէրիլէն միգտարա կէօրէ չէքիրկէլէր թօփլանըր վէ օգդալար իլէ հիւքիւմէթ թէպիմ օլունուր։ Էլ եէվմ 3,000 օգդայը միւթէճավիզ չէքիրկէ տէվզիրիմիշ տիր։ Պու իշտէ գայմադամ պէյին վէ ճէմի ումուրտիտէ էֆէնտիլէրին վէ քեաֆիֆէի էհալինին ղայրէթի մէտէհ չայան տըր։ Ճիվարլարտաքի չէքիրկէյի մահալլէրտէ տախի պու մինվալ իւզրէ չալընըրլա, էմէյին պօշա չըգմայաճաղը պիր իչթիհատ տըր։

«Զէքիրկէ Ալլահտան կէլէն ղաղապ տըր, օնլարը դըրմադ կիւնահ տըր» տէյէնլէրին սէօզլէրի թէէսիրսիզ գալըյօր, չիւնքի «Տէրտի վէրէն, տէրմանը տա վէրիր» վէ «Միւկիրրին տէֆի կէրէք տիր» ֆէհվալարընն սըհհաթընա չօգլար գանմըշտըր։

Զէմանի աֆէնտիլէր ինսանը թէկտիպ էթմէք իչուն տիրլէր, ամմա պիր թէք կիւնահընն պիլէ միճազաթը էպէտի էօլիւմ տիւր։ Զէմանի աֆէնտիլէրէ նաղարէն Ալլահընն մէրհամէթինի տէրիսաթը էտէմ քի իւզէրիմիզէ եըրթըճը ճանանարար մուսալլաթ օլմասընն։ Օ գատարի մութլադ տըր. հէմ աֆէթ կէօնտէրիր հէմ օնլարը իւզէրիմիզտէն գալտըրըր։ Պիզ պիր թարաֆտան իշլէյէլիմ, վէ պիր թարաֆտան տուա էտէլիմ քի, իւզէրիմիզտէն աֆէթի տէֆ էթսին։

Զէքիրկէ իշլէնմէմիշ սէրթ եէրլէրտէ եումուրթալարընը սագլայօր։ Քեաշքի իշլէնմէմիշ թօփրադ վագթընտա իշլէնսէ տէ չէքիրկէ եումուրթալարընը սագլայաճադ մահալ պուլմասընն։

Գ. ԴՐԻԳՈՐ ՈՒՐՖԱԼԸ

Ադհիսար, ապրիլ 20, 1877

ԵՕԶՂԱՏՏԱՆ ՊԻՐ ՄԷԹՈՒՊ

Զէրքէզլէրին Ռումէլի վէ Ասյոնը թարաֆլարընտա պագը կէօնէ ույզունսուզլուգլարտա պուլունտուղունու իչիտէրէք թէէսսիֆ էթմէքտէ, վէ սանճաղըմըզին Զէրքէզ պէլասընտան ազատէ օլունտուղունա թէչէքքիւր էթմէքտէ իսիք։ Ֆագաթ պիր պուչուգ մահտան պէրու Մէրզիֆուն, Սամսիա, Սիվաս վէ Եօզղատ ճիվարլարընտա մուդիմ Զէրքէզլէրին տախի արա սըրա ույզունսուզլուգլարա թէկտտի էյլէմէքտէ օլտուգլարը իչիտիլմէյե պաչլամըշ տըր։ Շէօյլէ քի Եօզղատտան օն իքի սաաթ մէսաֆէտէ վագի Գարա Եաղուպ գարիյէսինտէ Մէրզիֆուն իլմի իլահի մէտրէսէսի սաալըգ չայիրալէրինտէն օլուպ, էվվէլա վարզիք խըզմէթինտէ պուլունան, վէ մուսախարէն ախպուրթա իլէ մէշղուլ օլմադտա օլան իքի կէօզլէն պիլէ հաճի Մեսրոպ աղա պիրատերիմիզին խանէսինէ կէճէյէյին սաաթ պէշ եախօտ ալթը բատտէլէրինտէ պիր գաչ նէֆէր սիլահը Զէրքէզլէր կիրէրէք Մէրգումի հաճի Մեսրոպու վէ ֆամիլեասընը էվվէլա շէտիտէն տարպ, վէ հաճի Մեսրոպ աղանընն եիւզլէրինտէն վէ գօլլարընտան պաղը եէրլէրինի ճէրհ էտիպ, էվամ պուլունան քեաֆիֆէի էշեայը վէ նագտ ապէյի վէ ֆամիլեասընընն վէ չօճուգլարընընն էլպիսէլերինի, կէօմլէք վէ իչ տօնլարընտա վարընճայատէք թօփլայարադ սավուշմադտա իքէն, հաճի Մեսրոպ վէ ֆամիլեասը գօնշուլարը եարտըմա չաղըրմադ իչուն եիւքսէք սէս սէս իլէ պաղըրմաղա պաշլարլար։ Պունուն իւզէրինէ գօնշուլարտան պագըլարը եարտըմա գօշարլար իսէ տէ, խըրսըզլար զասպ էյլէտիքլէրի էմվալ վէ էշեայը ալըպ, հէման ֆիրարա գատէմ պասարլար։ Խմատտա կէլէնլէր Զէրքէզլէրի քէօյլէրինէ վարընճայա գատար գօվալարլար իսէ տէ, իւզէրլէրինէ վարմաղա չօգճա ճէսարէթ էտէմէյիպ թէհլիսէսի ավատէթ էտէրլէր, վէ հաճի Մեսրոպու, ֆամիլեասընը վէ չօճուգլարընը գօրգուլարընընան նաչի պայղընն պիր հալտէ պուլուրլար։

Գարիյէի մէզքիւրի էհալիսի պու քէյֆիյէթի տէրհալ միլլէթ վէքիլիմիզէ պիլտիրտի, միամիլէյհ տախի միւթէսարրիֆ պէյ էֆէնտիյէ արզ ու իֆատէ էյլէտի։ Միւթէսարրիֆ պէյ հալրէթլէրի պաշգա խուսուսլարտա իպրազ էյլէտիյի սայ ու իգտամաթը պու խուսուստա տախի պիտիրիպ պույուրուպ, խըրսըզլարը ախզ ու կիրիֆթլէ եօզղատա ճէլպ էթտիրմիշ վէ խթինթագլարընընն իճրասընը էմր էթմիշ տիր։ Հէնուզ խըրսըզլար ալէյհինտէ հիւքմ վերիլմէմիշ իսէ տէ, պու իշին մաթլուպա մուվաֆֆէգ սուրէթտէ թէսվիյէ օլունաճաղը գավիէն մէմուլ օլունույօր։

Իշտու մէքթուպու օգույան տօսթլարընընընընան մէրգում հաճի Մեսրոպ աղայը թանընյանլար, մէրգումուն իքի կէօզտէն ալիլ վէ վիճուտճա սագաթ օլուպ, պիր գաչ նէֆէր չօճուգլարընընն վէ ֆամիլեասընընն եէվմիյէ նաֆգադասընը թէկտարիք էթմէյե կիտճիք չէքմէքտէ իքէն, չիմալ էշեասընընն վէ էլինտէ պուլունան ուֆագ պիր սէրմայէսինին չալընմասը իլէ նէ տէրճէ սէֆիլ վէ փէրիշան պիր հալտէ օլտուղունու գօլայճա ֆէհմ էտէպիլիրլէր։ Պէօյլէ պիշարէլէրէ եարտըմ էթմէք իսէ Քրիստիյանլըգ չէօյլէ տուրսուն, ինսանիյէթ վազիֆէսինտէն օլտուղունան, մէրգումա խանէ օլմադ իւզրէ պիրէր միգտար չէյ իրսալ էհմիյէթ պույուրաճագլարը մէմուլ օլունուր։ Մէրգում հաճի Մեսրոպ աղայը թանընմայան գարնտաշլարընընընըն

լարքն տախի պիր աղ օգուտագ վէ եաղ-մագ էյրէնմէսինի քեաֆի տատ էտ-ըէք ուզուն վագթի մէքթէպէ տէվամ էթմէյէրինի միւհիմ սայմաղլար։ Օղան-լար Սաղմս, Նարեկ վէ Թիւրքէ Աւե-տարան օգուտագա, վէ Ալի, Օսման, Մար-կոս, Կիրակոս խմբէրինի եաղմաղա մուզ-թէտիր օլտուգլարը հալտէ մէքթէպտէն չըգարըլըպ իշ պաշնա կէչիրիլիրլեր։ Պու դատապա էհալիսինտէն էքսէրիսինին գիւ-մինէ կէօրէ հէր չէյտէն էվվէլ փարա գապանմանքն եօլունու էյրէնմէք լազըմ տըր, վէ փարա օլմազա իսէ պիր չէյ եարամաղ։ Պու գիւիւմ Միւսլիման վէ էր-մէնի միլէթլէրինէ չօգճա եայըլմըշ տըր, Ռումլարտա վէ Փրոթէսթանթլարտա տա-խի պու գիւիւմտէ պուլունանլար վար տըր։

Ռումլարքն 40 նէֆէր գատար օղլան վէ գըզ չօճուգլարը պուլունուպ, քեաֆիրէսի տախի մէքթէպէ կիթմէքտէ, վէ իսէ թահ-սիլինէ էվ էյի ղայրէթ կէօսթէրմէքտէ տիրլեր։

Ռումլարքն մէքթէպինտէն սոնկրա հիւս-նի ինթիզամ հիհէթի իսէ Փրոթէսթանթ-լարքն մէքթէպի իքինճի եէրի Թուրմագ-տա տըր։ Փրոթէսթանթ մէքթէպինտէ պուլունան իքի սէնէ գատար մուգատտէմ եէրլիտէն պիր գըզ խօճասը վար իսէ։ Պու գըզ 16 այ գատար խօճալըգ էթտիքտէն սոնկրա Գայսէրիյէ մէքթէպինտէ օգուտագա կիթմիզ օլտուղունան մէքթէպիմիզ խօ-ճասըզ գալտը իսէ տէ, եէնէ գափատըլ-մատը։ Վափզիմիզ էյլէնճէլի Պար. Յով-հաննէս Յակոբեան քէնտի իշինտէ ֆէտա-քեարանէ չալըշըգտան մատա, մէքթէպ չայիրտէրինտէն պիրինի չօճուգլարքն իւ-զէրինէ նազըր Թային էտիպ, քէնտիսի հէր կիւն իլէրտէ պուլունան չօճուգլարքն տէրտէրինէ պագմագտա իսէ։ Յագաթ պունունա պէրաբէր մէքթէպիմիզտէ պիր խօճայա լիւգուսի հագիգի կէօրիւնմէքտէ օլտուղունան, 1876 սէնէսի հոկ. այնտա Մէրզիֆունտա քեաին իլի իլահի մէտ-էսէսի չայիրտանքնէն սէնէլիք թաթիլի հէնկեամնտա օլ մէտէսէնին չայիրտէ-րինտէն պիրիսինին խօճալըգ մէմուրիյէթի իլէ Սունկուրլույա կէօնտէրիլմէսի Գայ-սէրիյէ միսիոնէրլէրինտէն ռիճա օլունմուշ օլմաղէ Բէօիրիւլիւ Շահվէլաթեան Պար. Յակոբ պուրայա կէօնտէրիլտի։ Պար. Յա-կոբ մէմուրիյէթինտէ տիգգաթ իլէ չա-լըշըր, վէ մէքթէպիմիզտէ էրմէնի, Փօ-շա վէ Փրոթէսթանթ չօճուգլարքնտան պաղէն 50 պաղէն տախի 60 նէֆէր գա-տար չայիրա հապըր պուլունուր իսէ, վէ չայիրտանքն խայրճա իէրլէմիշ օլտուգ-տար չայիրա հապըր պուլունուր իսէ, վէ չայիրտանքն խայրճա իէրլէմիշ օլտուգ-լարը իմթիհան ղէմանքնտա ալիքեար կէօ-ռիւնտիւ։ Լաքին 1877 մարտ այթըտա Մէրզիֆուն մէտրէսէսինին քիւչատը վագ-թը կէլտիկինտէ, Պար. Յակոբ մէգքիւր մէտրէսէյէ ագիմէթ էտէրէք, մէքթէպի-միզէ եէնէ եէրլիտէն պիր գըզ խօճա թա-յին օլունտու։ Պար. Յակոբուն պուրատա պուլունտուղու միւտտէթտէ իսլրաղ էյլէ-տիյի սայ ու ղայրէթտէն կէրէք չայիրտան կէրէք գարնտաշլար մէմնուն վէ միւթէ-ճէքքիր տիրլեր։

ԳԷՈՐԳ ՀԱՅՐԸՆԼԸԱՆ

Սունկուրլու, մարտ 18, 1877

ՄՐ. ԳԱՖՖԻՆԿԻՆ ՄԷՋԱՐԸ

Մր. Գաֆֆինկի նամ ալիճէնապ միսիո-նէրին 1862 մարտ 27տէ Իսքէնտէրունտան եարըմ սատթ մէսաֆէտէ հայտուտլար եէտի իլէ գաթլ օլունարագ, շէհրի մէզ-քիւրտէ պիր Ռում քիլիսէսինէ տէֆն է-տիլտիկի Աւետարերի օգույանլարա մալիմ տիւր։ Մէկքիւր էսքիֆնկիզ վագտա թիւր-քիատա վէ Ամէրիգատա խայլը քէսանը տէրեաի քէտէրէ զարդ էթտի իսէ տէ, պու վագտանքն թագտիրի իլահի իլէ միւս-թագալէլտէ նէյէ խայրէնճամ սէմէրէլէր հուսուլինէ սէպէպ օլաճաղընքն իւմիտի ճիւմլէսինի տախի միւթէսէլի գըմբէ իտի։

Ֆիլատէլֆիյա ինճիլ ըշըղընա գափանմըշ օլան նէյէ մահալլէր մէղքիւր վագտա սէպէպլէր թէնվիր օլունուպ խօշ մէնզարէլի ջիմէնզար-լէրէ թահվիլ օլունտուլար։ Մր. Գաֆֆին-կին մէղարքնը զկյարէթ էտէն տօսթլար օլ մէղարքն պաշընտա տուրարագ մէրհում զաթը գէքր էթտիքլէրի սըրատա կէօզ եաշլարը կէլիր իսէ տէ, պիրտէ օնուն մ-զարքնը իհաթա էթմէշ օլան խօշ մէնզա-րէլի մահալլէրէ տիթքը նազար էյլէտիք-լէրինտէ զալըլէրի միւթէսէլի օլար։ Պունտան պիր սէնէ ագտամ մէգքիւր մ-զարը զկյարէթ էթտիյինտէ, Մր. Գաֆֆին-կին թարիխի վէֆաթը 14ինճիւ տէվրինին խիթամընա եագլաշմըշ իտի, վէ զանն էտէր-սին քի մէղարտան պիր ինճէ ավագ գու-լաղընա աքս էտիպ չէյլէ սէյլէմէքտէ իտի. «Գըյմէթլի էօմրիւմիւն թէլինին գաթ օլունմասը իլէ խայրլը սէմէրէլէր հուսուլէ կէլէճէյինտէն տօլայը հայտուտ-լար էլի իլէ գաթլ օլունմագլըղընա ճէ-նասը Հագգըն ռիզա կէօսթէրտիյինի իդ-րար էտէր իսէնիզ տէ, նազիք վիւճուտիմին վաթանը ասլիմ օլան Ամէրիգատան, մէն-ֆաաթլարընա չալըշըրգընտ քիմիսէլէրտէն վէ թիւրքիատա մուգիմ վաթանտաշլարըմ-տան պահտ պիր մահալտէ եաթմասընա ճատատա նէ սէպէպ վար իսի տէյիս տիւ-չիւնիյօրսունուզ։»

Պու ավաղտան գափըլըպ, Ճատատա Մր. Գաֆֆինկին ճէսէտինին պու մահալտէ գալմասընա Ալլահքն նէ միւրատը վար իսի տէյիս տիւչիւնիւրքէն, պիր գաչ չէյ-լէր խաթրըմա կէլտի։

Էվվէլա, Իսքէնտէրուն Թիւրքիայը էվ-ըօփա իլէ պիրլէշտիրէն գափուլարքն էն իշլէքլէրինտէն պիրիսի օլտուղունտան օլ մէղար Թիւրքիատա ինճիլին հուսուլէ կէ-թիրտիկի սէմէրէլէր վէ միսիոնէրլէրին ֆէտաքեարլըգլարը հագդընտա էճնէպի-լէրէ վէ սակր եօլճուլարա մալիմաթ վէրմէք իշիւն պիր մուխտիր մագամընտա օրայա գօնուլմուշ տուր։

Սանիյէն, մէրքէզի Թիւրքիայա կէլէն միսիոնէրլէր շէհրի մէղքիւրտէն կէչմէյէ մէճպուր օլտուղ, օլ մէղարը զկյարէթ էթ-տիքլէրինտէ շիւսկէսիզ քէնտի սէլէֆլէ-րինին էն ճէսուրլարընտան պիրիսինին ա-տամէրին մէնֆաաթը բուհանիյէսի իշիւն քէնտի նէֆսինի ֆէտա էտիպ, նիհայէթ հայտուտլար էլի իլէ գաթլ օլունմասը իւ-զէրինէ տէրին միւթալէյա տալաճագ-լար, վէ քէնտի մէմուրիյէթլէրինտէ զի-յատէ ֆէտաքեարանէ չալըշմագ իշիւն օլ մէղարտան կիւզէլ պիր տէրս ալմայա-ճագլար մը։ Բէզալիք, պիր միւտտէթ Թիւրքիատա չալըշըրգտան սոնկրա Ա-մէրիգայա ավագթ էտէն միսիոնէրլէր մէղքիւր մէղարը զկյարէթ էտիպ, քէն-տի րէֆիզէրինտէն պիրինին ճէսէտի զարիպ տիյարտա գալտըզը հալտէ, քէն-տիլէրինի ֆամիլեալարը իլէ պէրաբէր սալմէն վաթանլարընա վէ տօսթլարընա վասլ էտէն ճէնապը Հագգա թէշէքքիր դուրպանլարը սուն մայաճագլար մը։

Սալիսէն, միւթէվէֆֆակ միւսամիլէյ-հին ճէսէտինի քէնտի քիլիսէլէրինէ տէֆն էթմէք իշիւն Բումլարքն կէօսթէրտիքլէրի ինանմէյէթ Ամէրիգան Պօրտ շիրքէթինի Ռումլարա միսիոնէրլէր կէօնտէրմէյէ թէշ-վիգ էթմէք իշիւն Ալլահ թարաֆընտան խասսէթէն թէրթիպ օլունմուշ պիր շէյ տէյիլ մի տիր։

Էյ սէվկիւլիւ օղույանլարըմըզ, Մր. Գաֆֆինկին մէղարը իւզէրինտէ եէտ Ուլլահքն հաքք էյլէտիյի գույուտաթտան էշմի ամիզանէմ անճագ պու գատարընը գրատաթ էտէպիմիզ տիր։ Բեաշքի տահա գուվվէթլի պասիրէթիմ օլսա իսի տէ, ալիմի մութլագ Ալլահքն օլ մէղարը իւ-զէրինտէ թահրիր էյլէտիյի հէղարան էս-լարտան տահա չօգլարընը օգույապիլիպ, սիզէ արզ ու սէյան էթմէյէ մուվաֆ-ֆագ օլայըմտ։

Գ. Յ. ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

Այնթապ, մարտ 17, 1877

ՄԱՐԱՇՏԱՆ ՊԻՐ ՄԷՔԹՈՒՊ

Կէչէն գըշ էնտատընտա Բուհ իւլ գուտա չէհրիմիզին կէճէյլի կիւնտէսիզիւ գըզլար մէքթէպինի զկյարէթ էթմէքլէ պէրէքէթի ապիմ իշտան պուլուրտու։ Մէքթէպի մէզկուրուն օնտէօրթ նէֆէր-տէն իպարէթ օլան չայիրտանը չմտի եէ-նի պուլտուգլարը խէլասքեարլարընտա շաղ վէ մէսրուր տուրլար։

Կիւզ մէվսիմինտէ եէնիտէն տէրսլէրէ պաշլանտըղը վագթի մէքթէպէ ալթը նէ-ֆէր եէնի չայիրա գատուլ էթտիք։ Պունլար տիրայէթի խոլէր իսէ տէ, ֆիթա-պը չէրիֆ խուսուսունտա էյլէ ճահիլ ի-տիլէր քի, պաղէն թէճաճիւպ էտէրէք, «Օ տա կիւնահ մը» տէմէքտէ իտիլէր։ Ալթը նէ-ֆէր չայիրա տախի ոէնէի սապրգէ սընը-ֆընտան գալմըշ իտի, տիկէր իքի նէֆէրի իսէ միւտտէթի թալիմլէրինի թէքմիլ էթ-մէշ օլուպ մուավին մագամընտա մայէթի-միզտէ գալմագլըզը իսթիյար էթմէշլէր իտի։ Իշտու օնտէօրթ նէֆէր չայիրտանքն հէջ պիրիսի քէնտիսինի ֆրիստոս սըրգ իլէ վէրմէշ օլտուղունա պիր ալամէթի տա-հիհէ կէօսթէրմէյիպ, ճիւմլէսի տէ բուհա-նի թէէսիրատթը հիս էթմէպլէր իտի։ Ամ-չամլարը ֆիթապը չէրիֆտէն պիրէր պապ չայիրտանա թէֆսիր էթմէք էօթէտէն պէ-բու տատթիմ տիր։ Սապրգ սէնէլէրտէ մէքթէպին չայիրտանը իշտու ալիամ ի-պատէթի վագթընը կիւնիւն էն մագալու վագթը սայարլար իտի։ Կէչէն գըշ էնտա-սընտա իսէ չայիրտան մէղքիւր իպատէթ վագթընա էհէմմիյէթ վէրմէպլէր իտի։ Գըզլարքն հէջ պիրիսի ֆիթապը չէրիֆ տէրսլէրինի բաղտէթէ մէչզուլ օլմաղ իտի, վէ հէր նէ գատար գըզլար իլէ վէ գըզ-լար իշիւն տուայա տէվամ օլունույօր իտի իսէ տէ, պիր սէմէրէ կէօրիւմէմէքտէ իտի։ Գըզլարքն Ալլահքն քէլամը վէ քէնտի բուհանի հալլէրի հագդընտա պէօյլէ պի-գայա օլմասը կէչէն յունվար այքն սոնկ-ընտա ապիմ թէէսսիֆիւմիւ միւճիպ օլ-տու։ Ալլահ պէնի վէ ըէֆիգլէրիմ օլան տիկէր մուալիմլէրի հէրարէթէ տուա էթմէյէ թէշվիգ պույուրտուգտա, ճիւմ-լէմիզ գալմըշլէրինի պիրա իհմալ Բասրա թագտիմ էյլէմէք պօրճունու թալիմ էտէն ֆիթապը չէրիֆին այթթէրինի չայիրտա-լէրէ թէֆսիր էթմէքտէ պուլունտուգ իսէ տէ, եէնի չէրապը էսքի թուլումլարա գօմագ նաֆիլէ իտիլինի պիլէրէք, օնլա-ընը մէնֆաաթը անճագ եէնիտէն տօղմա-լէրի իլէ միւսքիւն օլտուղունու աննատագ։

Փարար կիւնէրի տուա վագթընտա ֆի-թապը չէրիֆտէն օգունճագ պապը սէչ-մէյի գըզլարա հէվալէ էթմէք տատթիմ իտի։ Պու կէչէն գըշ մէրգումանքն տիւ-չիւնմէքսիզին թագտիմ էթտիքլէրի պապ-լէր Բուհ իւլգուտատան եարտըմ իլէ օն-լարքն թէնվիրինի միւհիպ օլտու։ Պիր փա-զար կիւնիւ էմմալ քիթապընքն 18 ինճի պապընը սէչմիշէր իտի։ Իշտու պապքն խուսուսա 1, 9, 10, 15, 19 վէ 20 այէթ-լէրի մախսուս մէգքիւր գըզլար իշիւն եա-գըզընը կիպի կէօրիւնիւպ, Բուհ իւլ գուտա-տան թէէսիրի իլէ իքի աղըզը գըզընճատան զկյատէ միւէսսիր օլտուլար։ Պիր պաշգա փազար կիւնիւ եէնէ էմմալ քիթապընքն 29 ունճու պապընը սէչմիշէր, վէ պու պապ տախի ճէնապը Հագգէն մախսուս թագ-տիրի իլէ սէչիլմիշ կէօրիւնտիւ։ Կիւնահ-լարընը օնլարա թանընմաղա պու տէրէ-ճէ զայրէթլի չալըշըրգընմըզտան էօթիւրիւ գըզլար թէէճքքի էթմէյէ պաշլամըշ-լար իտի, ֆագաթ պապատէ մէգքիւր պապքն 13, 17 վէ 21 այէթլէրի զայրէթիմիզին Բապքն միւրատընա միւթապըզ իտիկինի, վէ 1, 19, 20, 22 վէ 23 այէթլէրի տախի գըզլարա պուլունտուգլարը հալքն թէհ-լիքէսինի կէօսթէրտիլէր։

Օլ էտնատէ քիլիսէմիզին չօպանը էքին-ճինին թէմսիլի իւզէրինէ չայիրալէրիմի-զին ռուհանի հալինէ միւնասիպ իւչ վագ-վէրտի։ Շայիրտան չօպանը պու մէսալտէ վագ վէրմէք իչին թարաֆընընտան թէշ-վիգ օլունմուշ զանն էտէրէք, եէքտիկէ-րինէ, «Յոճապարընընը խէլասընընը իշին նանալ տըր քի պու գատար թէլլաշ էտէ-յօրլար. ճան պիպիմ, տանա խէլասա գայ-զուսու օնլարքն տըր» տէմէքտէ իտիլէր։

Պիզ գըզլարքն հէր պիրինէ քէնտինին կիւնահքեար օլտուղունու հիս էթտիրմէյէ պայրէթ էտէյօր իտիք։ Օնլարտա միւշա-հէտէ օլունան պագը կիւնահլար իւզէրինէ խասսէթէն գօնուշտուգ վէ օնլարա կէօս-թէրտիք քի պիր կիւնահ պիպէ իշլէմիշ օլ-սալար, Ալլահա իթաաթսըզ վէ ասի օլուր-լար։ Շունու տախի օնլարա անանթարգ քի, պիր թէք կիւնահլարը օլուպ օնու պրագ-մագ խոթէմէսիքլէրի հալտէ Ալլահա մագ-պուլ օլմաղլար, գիրա «Ֆասըգլարքն գուր-պանը Ալլահա մէքրուհ տուր» (Էմսալ ժե. 8)։ Գըզլար թէճաճիւպ էտէրէք կէօր-տիւլէր քի, թէվզէլ էթմէմէքտէ իսրար էթտիքլէրի հալտէ, տուա էթմէյէրի պիպէ Ալլահքն պէվզէնմէք տէմէք տիր։

Փետ. 23, ճիւմա կիւնիւ, պիր սատթ գատար օնլարա Ամ. ռուս. Բ. 38, Գ. 19, Ը. 22, Եզեկ. ԺԴ, 6, Ես. Ծե. 1, 3, 6, 7, Բ. 13 այէթլէրի թէֆսիր էթտիք։ Բէզա-լիք կէօսթէրտիք քի թէվզէլ էթմէտիքլէ-րինէ անճագ քէնտիլէր մէսուլ տուր, գի-գրա Բրիստոս կէօյիւն գափուլարընը օն-լարա աչընը, սէմավի Փէտէր օնլարը ճէպպ էթմէքտէ, Բուհ իւլ գուտա տախի օնլարը տավէթ էթմէքտէ տիր, վէ անճագ օնլա-ընը եարամաղ, գիպիր վէ մուանիտ գալը-լէրի օնլարը թէպ Բրիստիյան օլմասընա մանի օլմագտա տըր։

Էրթէսի հաֆթա գըզլարքն չօղու իլէ այրը այրը կէօրիշիպ անանտարգ քի պա-գըզլարը կիւնահլարընտան թէվզէ էթմիշ վէ խէլասլարը հաղգընտա Բրիստոսա թէ-վէքքիւլ էթմիշլէր իտի իսէ տէ, պու հալ-լէրինի արդատաշլարընա պիլմիրմէք իս-թէմէյօրլար իտի։

Փետր. 25, փազար կիւնիւ, Բիթապը չէ-րիֆտէն օգունան գըսմ Ովսէէնին 14ինճի պապը իտի։ Բիթապը չէրիֆին պու սէօզլէրի գըզլարա ֆիվզէլատէ թէէսիր էթտի։ Էօյլէնտէն սոնկրա չօպան, «Ինտ Ալլահ հէջ պիր քիմսէնին չէրիսի իլէ թէպ-բիր օլունմասընը տէրքէար տուր» (Գաղ. գ. 11) այէթի մուգատատէսի իւզէրինէ վագ վէրտիկինտէ, գըզլար եէնէ, «Պու վագ տախի պիպիմ իշին իտի» տէտիլէր։ Ամչամ իւսթիւ մէգքիւր վագ իւզէրինէ սէօյլէշմէք նիյէթիյլէ ճէմ օլտուղումուզտա, խօճալար գըզլար իշին հէրարէթլի տուա-լար էթտիլէր, գըզլար տախի ագապինճէ իսէ տէ, գըզլար տախի ագապինճէ իսէ տէ, Բիշէրինտէն պէշի, հէր նէ գատար Բուհ իւլ գուտատա մուգատտէմ էթմիշլէր իտի իսէ տէ, չիմտի քէնտիլէրինի Բրիստոսա թէսլիմէթմիշ վէ Բուհ իւլ գուտատան եարտըմ իլէ Ալլահա տէօնմէյէ գարար վէրմիշ օլտուգլարընը ալէնէն իպրար էթտիլէր։ Պատէհու պագի գալան չայիրտլէր տախի էվվէլքիքէր կիպի իպրար էթտիլէր, վէ ու-մարըզ քի հէվիսի տէ քէնտիլէրինի ֆիլ-հագիգա Բրիստոսա իհտա էյլէմիշլէր տիր։ Արսլան գուղու իլէ եաթտայօր տէմէքլէ իքթիֆա էթմէյէզ, չիմքի չայիրալէրի-միզտէ վագի օլան թէպալիլթ պունտան տահա ալէյիքք տիր։ ագըն ֆուսսա օլտուտ-մէյէ պիլէ ճէսարէթ էտէրէք։ Գըզլար-ընը էֆքեար ու հարէքեաթընտա միւշա-հէտէ օլունան ֆարգը, օնլարքն Բիթապը չէրիֆէ վէ տուայա օլան չիմտիքի աչգ ու արզուսունու կէօրէնլէր, օնլարքն հագի-գաթէն եէնիտէն տօղմուշ օլտուղունա չիւսկէ էթմէյէր։ Օլ վագթատան պէրու պիր գաչ հաֆթա կէչմիշ տիր վէ սէվի-նիրիզ քի չայիրտանըմըզ քէնտի իպրարլա-ընա լայըգ սուրէթտէ իմրաը էօմր էթ-մէքտէ տիրլեր։

* * *

Մարաշ, ապրիլ 5, 1877

Մարաշտան ալընան տիկէր պիր մէք-թուպա նազարէն, չէհրի մէղքուրտէ Գր. Սարգիս նամ զաթէն թահթը իսարէսինտէ պուլունան էրքէք չօճուգլար մէքթէպինտէ տախի ինթիզամ վուգուտ պուլուպ, չայիր-տանքն չօղու կիւնահլարընը թէրք իլէ քէնտիլէրինի Բրիստոսա իհտա էթմիշլէր տիր։

ՓՕԼԻԹԻԳԱ ՀԱՎԱՏԻՍԻ
Բուսի մայիս 3, վէ Ալաֆր. մայիս 15, 1877

ԼՈՐՏ ՏԷՐԲԻՆԻՆ ԹԱՀԻՐԱԹԸ

Բուսիա հիւբիւմէթինին իլանը հարպ էթմէսինէ տաիր Էվրոփա տէվլէթլերինէ կէօնտէրտոյի թահրիրաթը ումումիյէյ ճէվապէն լորտ Տէրպի մայիս պիրտէ պիր թահրիրաթ կէօնտէրտի։ Մէղքիւր թահրիրաթը ամիսէքի սուրէթտէ խիւլասա էտէրիվ։

Եագընլարտա Լօնտրատա իմզա օլունան փրոթոգոլտա Թիւրքիատա իսլահաթը իճրասընա պիլ ճիւմլէ Էվրոփա տէվլէթլերինին միւթթիֆիգէն նազարէթ էտճէյի պէյան գելընմըշտի, վէ Բուսիանընը քէնտի պաշընա պիր հարէքէթտէ պուլունմասընա իհթիյաճ օլմատըղը իչիւն մէղքիւր փրոթոգոլ իմզալանտը։ Փրոթոգոլա Պասլը ալի թարաֆընտան պիր ճէվապ թալէպ օլունմընշ իտի։ Պասլը ալի փրոթոգոլա գարշը փրոթէսթո էթտի իսէ տէ, Եինէ էվվէլճէ վատա օլունան իսլահաթը մէվգիի իճրայա վազ էթմէք նէյէթինտէ պուլունտուղունու տաիր պէյան էթտի։ Պինայն ալէյհ Ինկիլթէրրա տէվլէթի փրէնս Կորչագոֆուն Թիւրքիատա իսլահաթը իճրասընա պիր կէօնկ իւմտա գալմընշ վէ Բուսիանընը իլանը հարպ էթմէսի էվրոփանը էֆքեարընա մուվաֆիգ պուլունմուշ օլտուղունա տաիր օլան պէյանաթընը գապուլ էթմէղ։ Բուսիա տասքիրինին Թիւրքիայա կիրմէսի իլէ Թիւրքիատա մուգիմ Քրիսթիյանլարընը հալլերի իսլահ օլունաճաղընա Ինկիլթէրրա տէվլէթի ինանամաղ։ Բուսիանընը հարէքէթի 1856 ահտնամէսինէ վէ 1871 պէյաննամէսինէ մուղայիր տիր։ Բուսիա իմփէրաթորու Թիւրքիայա դարշը սիլահ չէքմէսիյլէ էվրոփա տէվլէթլերի իթթիֆագընտան այրըլմըշ, վէ քէնտիսինին բիզա վէրմիշ օլտուղու պիր գանունու քէնտի էլի իլէ պօղմուշ տուր։ Պէյլէ պիր հարէքէթին նէթիճէսինի շիմտիտէն քէչի էթմէք միւմքինօլմուշ տիր։ Նիհայէթ, մատամ քի Բուսիա իմփէրաթորու էվրոփա տէվլէթլերինին մէնֆաաթընա թէվֆիգէն մուհարէպէ էթմէքտէ իմտէմիշ տիր, Ինկիլթէրրա Բուսիա տէվլէթինին գարարընա բիզա վէրմէզ օլտուղունու ալէյնէն իլան էթմէյէ քէնտինի պօրճու սայար։

ՄՐ. ԿԼԱՍԹՕՆՈՒՆ ՊԷՅԱՆՆԱՄԷՍԻ

Մր. Կլատսթօն Ինկիլթէրրանընը միլէթ մէճլիսինտէ ամիսէքի պէյաննամէնին մէճլիս թարաֆընտան գապուլ վէ թաստիգ օլունմասընը թէքլիֆ էթմիշ տիր։

1. Պասլը ալի Պուլկարիսթան վիլայէթընա սէպէպ օլանլարընը միւճազաթ գըլընմասը խուսուսունտա լօրտ Տէրպիինին մամլուլպունու իճրա էթմէսի իչիւն Ինկիլթէրրանընը խօշնուտուղունա սէպէպկէթ վէրմիշ տիր։

2. Պասլը ալի իսլահաթը մամլուպէյի իճրա էթմէսիքճէ Ինկիլթէրրա տէվլէթի ալկէյէ մատտի եախօտ մանէվի սուրէթտէ մուամէնէթ էթմէմէլի տիր։

3. Ինկիլթէրրա պու մուհարէպէ էնտասընտա պիլէ չալըշմալը տըր քի, դարըշըգըղ զուհուր էթմիշ օլան վիլայէթլէր իչիւն տամիլի պիր իտարէյի միւմթազ իսթիհսալ օլունսուն։

4. Հալը հազըրտէ տաիր Ինկիլթէրրա 1827 սէնէսինտէ Եունանիսթան իլէ մուամէլէ էթտիյէ կիպի մուամէլէ էթմէլի տիր։

Իհթիմալ տըր քի Մր. Կլատսթօնուն նէյէթի էվվէլինտէն վիւքէլա թարաֆընտան գապուլ օլունմուշ, վէ պէյաննամէնին 1, 2 վէ 3 թէքլիֆլէրինին միւսթէնիտ օլտուղու էսասա մուղայիր սուրէթտէ հարէքէթ օլունտուղունու կէօսթէրէրէք վիւքէլանընը մէսէլէսինի թագվիհ էթմէք տիր։

Մր. Կլատսթօնուն թէքլիֆ էյլէտիյի տէօրտիւնճիւ մատտէ մահզա Թիւրքիա ալէյհինտէ տիր։ Մր. Կլատսթօն պու թէքլիֆիյլէ 1827 վէ 1828 սէնէլէրինտէ Եունանիսթանընն իսթիգլալիյէթինի միւճիպ օլան մէսէլէսի թահսին էթմէքտէ տիր։ Ֆագաթ պու թէքլիֆէ զիյատէ մուխալիֆէթ օլունաճաղ տըր, չիւնքի էյէր պու թէքլիֆի գապուլ օլունսա, Ինկիլթէրրանընն Թիւրքիայա գարշը սիլահ միւրաճաաթ էթմէսի լազըմ կէլիր։ Մր. Կլատսթօնուն տօսթլարընտան չօգլար, հաթթա Թիւրքիանընն յուի իտարէսի հազրընտա Մր. Կլատսթօն կիպի ովչիւնէնէր օնուն մուխալիֆլէրի իլէ պիրլէշէրէք պու թէքլիֆէ գարշը բէյ վէրմէճէքլէր։

ՄԷՃԼԻՍԻ ՄԷՊՈՒՍԱՆ

Մէճլիս իտարէի էօրֆիյէ նիզամնամէսի իւզէրինէ միւզաքէրէ էտիպ, մէղքիւր նիզամնամէյի գապուլ էյլէտի։ Իչղու նիզամնամէ հիւքմինճէ մուհարէպէ էնասընտա եախօտ մէմալիքին տամիրինտէ իսթիղլալ զուհուր էթտիյինտէ հիւքիւմէթ միւնասիպ սայտըղը հալտէ գանունը էսասիյի մուվագգաթէն թամիլ էտիպ, մէմալիքէթին իտարէսինի զապիթանը ասքէրիյէյէ իհալէ էտէպիլիր։ Պէյլէ պիր հալտէ զապիթանը ասքէրիյէնին կէճէ վէ կիւնտիւզ էվլերի արաշտըրմաղա, չիւսկէնի ատէշլերի ախշ ու կիրիֆթ էթմէյէ, մէճհուլ իւլ ահվալ վէ սէրսէրի ատէշլերի մէմլէքէթտէն տիշարը չըգարմաղա, ահատտը նաս էլինտէ պուլունան սիլահլարը զապթ էթմէյէ վէ էհալինին էֆքեարընը թահրիք վէ թախտիշ էտէն զաղէթալարը լազըմ եախօտ թամամ էթմէյէ հագգը օլաճաղ տըր։

Մէճլիս մանթուսախ նիզամնամէսի իւզէրինէ տաիր միւզաքէրէ էթմիշ տիր, վէ իհթիմալ տըր քի իչղու նիզամնամէ պիր աղ թատիլ օլունաճաղ տըր։

ՄՈՒՀԱՐԷՊԷ

Մայիս 7տէ Հըֆզ իւլ բահման զըրհլը սէֆինէսի Թունա իւզէրինտէ իսմայիլ ճիվարընա իսթիհքամ վէրմէքտէ օլան Բուսլար իւզէրինէ աթէշ էթտի, վէ իբի թարաֆտան իւչ պուլուղ սաաթ գատար կիւլլէ աթըլըգատան սոնկրա Բուսլար իսթիհքամընտան կէրի չէքիլտիլէր։ Կէչէն հաֆթա զիբի օլունտուղու իւզրէ Իպրահիմը տաիր Թօփա Թութան զըրհլը պու սէֆինէ իտի։ Պու զրրհլը սէֆինէնին գափտանը կէչէն սէնէ Շիրքէթի խայրիյէնին Պօղազ Լիչինէ իշլէյէն վափօրլարընտան պիրինտէ գափտան իտի, վէ տէվլէթ էթտիյի խըզմէթլէր իչիւն պահրիյէ նազարէթի թարաֆընտան մէղքիւր մէմուրիյէթ թային օլունտու։ Միւսմիլէյհ գափտանընն բիւթէսի պու տէֆա եինէ թէրֆի զըրընմըշ տըր։

Բուսլար Գալաֆթը զապթ էթտիլէր։ Գալաֆթըն Օսմանլը ասքէրի թարաֆընտան զապթ օլունմասը խապերի սահհ չըգմասը։ Բուսլար Գալաֆթա սիւրաթլէ իսթիհքամ վէրմէքտէ տիրլէր, վէ մայիս 8տէ Վիտինէքի ասքէրի Օսմանկէ Բուսլարընն իսթիհքամընընը ալթը սաաթ թօփա թութտուլար։ Բուսլար տաիր մուգապէլէ էթտիլէր, վէ ամթըգլարը կիւլլէրը նէֆսի Վիտին վէ վարոշ իւզէրինէ տիւշէրէք պիր գաչ խանէ թախրիպ վէ պիր եախօտ իբի նէֆէր գասընընը թէլֆ էթտիլէր։

ՆԷՎԻՅԻ

Մայիս 9տա Բուսլար ասքէրի Օսմանկէյնին թութմուշ օլտուղլարը մէվզիլէր իւզէրինէ հիճում էթմէք նէյէթի իլէ Իպրահիմ ճիվարընտա գայըզլար իլէ Թունայը կէչտիլէր իսէ տէ, եինէ օլ պիր թարաֆա տէօնմէյէ մէճբուր օլտուլար։ — Իսթանպօլտա տաիր թէտասիրի թէտաֆիլիյտէն օլմագ իւզրէ Պէյլիք Չէքմէճէ իւզէրինտէ վազի թէփէլէրէ պիւթիւն Իսթանպօլ էհալիսինին սայ ու զայրէթի իլէ խթիհքամ վէրիլճէք տիր։ — Իլք տէֆա օլմագ իւզրէ Իսթանպօլտան տաիր գուրա իլէ ասքէր ալընմաղա եագընլարտա պաշլանմաղ տըր։ — Օտանլըլար Թունա իւզէրինտէ Բումանիանընն իքի ուֆագ հարպ սէֆինէսինի զապթ էթտիլէր։ — Բումանիատա սու թուվեանը սկսպինտէն եաշ իլէ Բուսիա հուտուտու տրասընտաքի տէմիր եօլու խանթլարը պօզուլմուշլար տըր։ Պու խանթլարըն պօզուլմասը Բուս ասքէրինին իլերլէմէսինէ չօգ էնկէլ օլմուշ տուր։ — Բուսիա իմփէրաթօրու Զէթինէյէ ամիսէքի սուրէթտէ պիր թէլէկրաֆ քէշիտէ էթմիշ տիր. «Պու տէֆա սէլէֆլէրիմին իշինի պաշա չըգարմաղը վէ Բուսիանընն մուգատտէս մէմուրիյէթինի իճրա էթմէյի գավիէն նէյէթիմէ գօմուշտում։» — Ապրիլ 29 տա Բուս ասքէրինին մուվաֆֆաղիյէթի իչիւն Պէլիրատտա ալէնի սուրէթտէ տուա օլունտու, վէ մէղքիւր տուտտա փրէնս Միլան իլէ հէյէթի վիւքէլա հալը իտիլէր։ — Տէյլի Նիւս զաղէթասընընն մուխպիրի եազայը քի Թունա իւզէրինտէքի օրտուլի հիւմայուն չօգ էյի պիր հալտէ տիր։ — Օտէսսա էհալիսինտէն չօգլար չէհրի մէղքիւր թօփա թութուլաճաղ տէյիւ գօրգարաղ, չէհրտէն դաշմըշլար տըր։ — Փօփօֆքա թէմիյէ օլունան նէվտէն պիր միւտտէվվէր Բուս զըրհլըսը Օտէսսա փիշկեահընտա պէքլէմէքտէ տիր։ — Բուսիա զաղէթա մուխպիրլէրինէ օրտու մէրքէզլէրինի զիյարէթ էթմէյէ բուխսաթ վէրմէյէճէյինի իլան էթմիշ տիր։ — Անատօլու թարաֆընտա պէօյիւք վուգուաթը հարպիյէ հէնուզ զուհուր էթմէմիշ տիր։ — Ապրիլ 30տա Պայէզիտտէքի իբի թապուր ասքէր չէհրի մէղքիւրիւ թէրք էտիպ, Բուսլար Պայէզիտի զապթ էթտիլէր։ — Բուսլարըն պէյանընա նազարէն Բուս սիւվարի ասքէրի Դարսընն էթրաֆընը տօպչընը տըր։ Պիր ֆըրգա Բուս ասքէրի տաիր Դաղչըվանա տօղրու եիւրիւմիւշ տիւր։ Դարս վէ Արտահան իսթիհքամընը ճիվարընտա ուֆագ մուհարէպէլէր վուգու պուլտուլար, վէ Պաթում գօմանտանընընն պէյանընա նազարէն, կէչէն ճիւմա կիւնիւ օլ ճիվարտա չէտտա պիր մուհարէպէ վուգու պուլուպ, սէքիզ սաաթ տէվամ էթմիշ, վէ 4,000 գատար Բուսլար հարպ մէյտանընտա գալմըշլար։ — Լութֆը ճէլիլ նամ գօրվէթի հիւմայուն իպրահիմ իլէ Մաշին արասընտա կէչէն ճիւմա կիւնիւ փահլատը։ Դափտան վէ սէքիզ տաէմ գօրվէթին ղարդ օլտուղու մահալտէն եարըմ սաաթ գատար աշաղըտա Չէրքէզլէր էյի իլէ սուտան չըգարըլմըշլար։

ՏԱԽԻԼԻՅԻ

Սաարազամ հապրէթլէրի պու եապէն Ալի փաշայի մէրհումուն Պէպէքտէ քեսին սահիլխանէսինտէ իպամէթ էտճէյէ տիր։

— Եըլընշ գասրը հիւմայունու պաղչէսի հէր ճիւմա կիւնիւ էօյլէնտէն սոնկրա էհալիյէ աչըզ տըր։

— Բուսիա լիմանլարընտա պաղը էճնէսի սէֆինէլէրի թային օլունան միւատէթտէ տիշարը չըգամատըգլարը իչիւն, հիւքիւմէթի սէնիյէ մէղքիւր սէֆինէլէրին Բուսիա լիմանլարընտան չըգմասը իչիւն պիր հաֆթա տահա միհլէթ վէրմիշ տիր։

— Զապթիյէ գօմանտանը միրալայ Պէյքը ճէնապէլրինէ լիվա բիւթիսի թէվֆիհ պույրուլմուշ տուր։

— Եագընլարտա փիատատա պիր թաղըմ էլլիկ գալի գափմէ զուհուր էթմիշ տիր։ Պու գալի գափմէլէր ամիսէքի ալամէթլէրէն գօյայճա թանընըլապիլիր. էվվէլա, գալի գափմէլէրին թուղրախանէլէրինտէքի չըգկընը էյրի վէ գարըշըգ տըր. սանիյէն, գալի էլլիսին թուղրասը օգունմաղ սուրէթտէ տիր. սալիսէն, գալի էլլիսին գապարթմա վէ նագչարը ղայրը մունթազամ սուրէթտէ տիրլէր։ Պու գալի գափմէլէրի եափանլար թութուլուպ 15էր սէնէ մահպուսէթէ հիւքմ օլունտուլար։

— Եըրթըգ գափմէլէր, էյէր արգալարընտաքի մէօհրլէր պիւթիւն պիւթիւնէ մահվ օլունմամըշլարսա, մալիյէտէն գապուլ օլունուպ պէտէլէրինէ տէրագալ ճէտիա գափմէ վէրիլէճէք։

— Էքմէյին ֆիաթընը տահա զիյատէ արթմամասը իչիւն հիւքիւմէթի սէնիյէ Էմիրնէ վիլայէթինէն զախիրէ իխրաճը մէմնուիյէթինի լազգ էթմիշ վէ Իսթանպօլա կէթիրիլէն զախիրէնին կէօմրիւլանիւ օգոստ. 25էճէք ամֆվ պուլյուրմուշտուր։

— Մուգատտէմա վիլայէթլէրէ կէօնտէրիլմիշ օլան իանէի հարպիյէ պիլէթլէրի պէյտէլինին սիւրաթլէ թահսիլինէ, վէ թահսիլ օլունան մէպլաղընն Իսթանպօլա իրսալինէ սայ օլունմասը զըմնընտա էմր կէթմիշ տիր։

— Էմիրնէյէն եազըլըրընա նազարէն, մէղքիւր վիլայէթէ պաղը Քրիսթիյանլար մուգատտէմա զապթիյէ եազըլմըշլարտա, իչէրիսինէն պիր դաչը թէլէֆ օլունտուղու իչիւն չիմտի օրտա Քրիսթիյանլար զապթիյէ եազըլմաղա հէվէս էթմէյօրլար։

— Վագըթ զաղէթասը պիր պէնա նէշր էտէրէք տէմիշ տիր քի, էսքի վագըթլարտա էհլի սալիպ մուհարէպէլէրի կիպի մուհարէպէի հազրլէր տահի Քրիսթիյանլըգ թարաֆընտան Իսլամլըգա գարշը աչըլան պիր մուհարէպէ տիր։ Պունուն իւզէրինէ հիւքիւմէթի սէնիյէ Փրոթէսթանթ Ինկիլթէրրանընն, Գաթոլիք Բօմանընն, Ավսթրիա վէ Մաճարիսթանընն, Ֆրանսանընն վէ Իթալիանընն Պասլը ալի իլէ միւնասէպաթը տօսթանէտէն էկրի սուրմամըշ օլտուգլարընը պէյան, վէ իլանը հարպ օլունտուգտան պէրու Քրիսթիյան թէպլասընընն իսրաղ էյլէտիյի ֆէտաքէարլըգ էսէրլէրինի զիքր էթմիշ տիր։ Քէպալիք մէղքիւր պէնտէն սահիվինէ իխթար օլունմուշ տուր քի, էյէր պիր տահա պէյլէ խաթատա պուլունուրսա փէնէյի դանուն ալթընտա էգիլէճէք տիր։

— Մանիսա միւշթերիլերիմիզէն պաղըլարընն եազոգլարընա նազարէն, Մանիսա միւթէսարրիֆինին վէ Սագիսաբ գացմագամընն սայ ու հիմմէթի իլէ 15 կիւն զարֆընտա 40,000 օգդա չէքիրիլմէ տէվէրիլմիշ օլտուղունան չիմտի չէքիրիլմէ սէպէպի իլէ մահալլաթա զիյան կէլճէյ գօրգուսու տէֆ օլմուշ տուր։

ԽԱՐԻՃԻՅԻ

Բուսիա տօնանմասը Նիւ Եօրքտան հէման հարէքէթլէ Գրօնչթատտա կէլմէք իչիւն էմր ալմըշ տըր։

— Իթալիանընն սայան մէճլիսի բուհղանլարա գարշը եէնի նիզամ լայիհասընը գապուլ էթմէմիշ տիր։ Իչղու նիզամ Ալմանիատա փիսգօփօալար իլէ հիւքիւմէթ պէյնինտէ ուզուն վագթթ մարազայա սէպէպ օլան նիզամա պէնզէր։

— Ինկիլթէրրա տօնանմասը Մըսըր կիթմէք իւզրէ եօլա չըգմըշ տըր։

— Մր. Կլատսթօնուն թէքլիֆլէրի իւզէրինէ Ինկիլթէրրա միլէթ մէճլիսինտէ պիր գաչ կիւն միւզաքէրէ օլունտու, վէ վազար էրթէսի կիւնիւ պու միւզաքէրաթա խիթամ վէրիլճէք իտի։ Ինկիլթէրրա վիքէլասը թէքրար պէյան էթմիշ տիր քի, մէմլէքէթ մահրուսէնին թէմամիյէթինէ խալէլ կէթիրէճէք հէր թէտբիրէ գարշը կէճմէյէ գարար վէրիլմիշ տիր։

ՍՕՆ ԽԱԲԵՐԼԵՐԻ

Պասիրէթին պէյանընա նազարէն, Բուսլար ճիւմա էրթէսի կէճէսի Մաշինտէն ուչաղը Թունայը կէչտիլէր, վէ փապար կիւնիւ ասասքիրի Օսմանիյէ օնլարընն իւզէրինէ հիւճում էթտի։ Պու մուհարէպէնին նէթիճէսի հէնուզ մալիւմ օլմամըշ տըր։

— Բուսլար Վիտինի թէքրար թօփա թութմաղա պաշլամըշլար տըր։

— Գուրիէ ա'Օրան զաղէթասընընն պէյանընա կէօրէ Մէրսինէյ ուչղունուպ զուհուր էտիպ, գայմաղամ ասայիշի խատէ էտէմմիշ տիր, լաքին Ատանա վալիսի Մէրսինէ կիտէրէք ուչղունուպ զաղթ ու թէսքին էթմիշ տիր։

ՄԱԼԻՅԷ ՎԷ ԹԻԺԱՐԻՅԷ
Մայիս 2/14, 1877

Էսհամը ումումիյէ	9·7	Բում. սէֆիր եօլ սէհմ	23 1/4

ԱԳՃԷ ՖԻՍԱԹ, լիրա Օսմ. 100 զրշտան

Մէճթախէ	106	Փօլ	89 1/4
Գափմէ	176 1/4	Նապոլէօն	87 1/4
Պագրի ագչէ	178	Լիրա Ինգլ.	109 1/4

Ամէրիգա միսիոնէրլէրի շիրքէթի Թարաֆընտան
Միւհէնտիսի զաղէթա Ճ. Բ. Կրին

ԻՍԹԱՆՊՕԼ
ՄԱԹՊԱԱՏ ԱՐԱՄԵԱՆ
Զազմազճըար Ճակորեան խան, Նում. 12.